

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради
Новошляхівського ЗЗСО I-III ступенів
Протокол №2 від 31.08.2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зоя ГЛУЗД

Навчальна програма

ЕТИКА

для 6 класу

(0,5 год/тиждень)

Навчальна програма укладена відповідно до модельної навчальної програми «Етика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.С., Мелешенко Т.В., Щупак І.Я.), рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Зміст навчальної програми забезпечує Етика : Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти /Мелешенко Т.В.

Вчитель етики Зоя ГЛУЗД

Навчальна програма «Етика» 6 клас (інтегрований курс)». 17 годин.

Навчальна програма з інтегрованого курсу «Етика» розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти і Модельної навчальної програми «Етика. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (*авт. Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.*). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). Програма є складовою частиною освітньої галузі “Етика і предмети морального спрямування”.

Навчальний предмет «Етика» реалізує вимоги до обов’язкових результатів навчання соціальної та здоров’язбережувальної освітньої галузі. Навчання етики спрямоване на реалізацію загальної мети базової загальної освіти, яка полягає в розвитку природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формуванні компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомому виборі подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовженні навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, вихованні відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Метою навчального курсу «Етика» у 6 класі є формування світогляду, формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у власній поведінці; виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності.

Результатами навчання є набуття учнями ключових компетентностей: громадянської та соціальної, інформаційнокомунікаційної, мовної, математичної, екологічної, у галузі культури, природничих наук, техніки і технологій, інноваційності, підприємливості, самоосвіти.

Даний компетентнісний потенціал, направлений на формування в учнів розуміння власного «я», усвідомлення власної гідності, реалізації власних прав і свобод, поваги до прав і гідності людей, виявлення толерантного ставлення, протидії упередженому ставленню; дотримання демократичних принципів, ефективного спілкування з іншими особами, і участь у забезпеченні сталого розвитку суспільства. Базові знання програми ґрунтуються навколо понять безпеки, здоров’я т добробуту.

Програма складається з пояснювальної записки, структурованих за класами та темами вимог до очікуваних результатів навчання учнів, розкритих в орієнтирах для оцінювання, що вказані у Додатку 16 до Державного стандарту базової середньої освіти, пропонованого змісту навчального предмета як основи для досягнення цих результатів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності зорієнтовані на формування відповідних компетентностей і викладені через уміння та ставлення, які відповідають знаньєвому, смисловому, діяльнісному та ціннісному компонентам ключових компетентностей з соціальної та здоров’язбережувальної галузі, визначеним у Додатку 15 до Державного стандарту базової середньої освіти.

Орієнтуючись на вимоги щодо підготовки учнів/учениць, вчителем самостійно визначено назву теми, кількість і перелік питань до кожного уроку залежно від умов організації освітнього процесу, пізнавальних можливостей школярів/школярок, класу та індивідуального підходу учительства до викладання. До кожної теми вказано орієнтовані види навчальної діяльності та рекомендований обсяг навчального матеріалу, що має бути опанований учнями за визначений період навчання у процесі досягнення очікуваних результатів і ґрунтується на базових знаннях з соціальної та здоров’язбережувальної галузі, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (Додаток № 15). Враховуючи принципи академічної свободи вчителем вчитель/вчителька визначено конкретні форми та методи роботи, види пізнавальних завдань, зберігаючи загальну спрямованість роботи відповідно до компетентнісного підходу.

Навчальна дисципліна є наступним концентром формування соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі, що ґрунтується на базі досягнень початкової школи. Тематика побудована на основі поступового розширення уявлень учнів про громадянські суспільні комунікації: моральні норми — чесноти — міжособистісні взаємини — спілкування — моральні цінності — етичні норми у правах дитини — сприйняття інакшості — культурна поведінка.

У програмі наявний розподіл навчальних годин за розділами. У межах загальної річної кількості годин учитель/вчителька визначив час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи до того ж повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності.

№	К-сть	Зміст теми	Види навчальної діяльності	Результати навчально-пізнавальної діяльності
ВСТУП (1 год.)				
1.	1	Загальнолюдські цінності як основа етики. Людські цінності. Як цінності об'єднують людство.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, інтерактивна,	Після цього уроку учень/учениця: - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби. - Виконує різні ролі в груповій роботі. - Толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці й доброту. - Виявляє розуміння індивідуальних відмінностей (гендерних, расових, національних, фізичних тощо). Проявляє психосоціальні компетентності: - спільної діяльності та співробітництва - мотивації успіху
Тема 1. У світі моральних цінностей (4 год.)				
2.	1	Потреби людини. Піраміда потреб. Базові потреби. Духовні потреби. Моральні цінності як життєві орієнтири. Духовний світ людини. Свобода як основа моральності. Свобода вибору, дії.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: потреби, свобода, щастя, духовне здоров'я, почуття, емоції, любов, повага, життєва гармонія, справедливість. Уміння: ● виявляє ризики невідповідності власних потреб і можливостей; ● приймає індивідуальні темпи вікових змін в організмі як вияв норми; ● визначає причини вікових змін в організмі, зокрема в період статевого дозрівання; ● визначає ефективні способи засвоєння навчальної інформації; ● моделює кроки задоволення власних потреб з урахуванням можливостей своїх та інших осіб; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; ● виконує різні ролі в груповій роботі; ● вирізняє ознаки добродієвності
3.	1	Почуття та емоції. Світ почуттів та емоцій. Вияв емоцій та почуттів. Любов і кохання. Що таке любов. Закоханість і кохання. Міжособистісні взаємини.		
4.	1	Гармонія життя. Уміти радіти. Щастя і		

		радість. Внутрішня гармонія. Уміння бути щасливим. Успіх і щастя.		
5.	1	Справедливість. Справедливість і несправедливість. Протидія несправедливості. Правда і справедливість.		
Тема 2. Етичні норми в правах дитини (3 год.)				
6.	1	Гідність. Почуття особистої гідності. Особиста гідність і людська гідність.	Навчально- пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проєктна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: гідність, повага, права дитини, відповідальність, самостійність, участь, лідерство. Уміння: <ul style="list-style-type: none"> ● виявляє ризики невідповідності власних потреб і можливостей; ● приймає індивідуальні темпи вікових змін в організмі як вияв норми; ● визначає причини вікових змін в організмі, зокрема в період статевого дозрівання; ● визначає ефективні способи засвоєння навчальної інформації; ● моделює кроки задоволення власних потреб з урахуванням можливостей своїх та інших осіб; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; ● виконує різні ролі в груповій роботі; ● вирізняє ознаки добродійності Ставлення: <ul style="list-style-type: none"> ● розпізнає приклади поведінки, дружньої до навколишнього середовища; ● розуміє взаємовплив емоційного стану, переконань, поведінки всіх учасників спільної діяльності; ● протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції і неповаги щодо себе та інших осіб.
7.	1	Права дитини і відповідальність. Права дитини, обов'язки і відповідальність у родині, у школі та у суспільстві. Відповідальність особистості за свій вибір та результати й наслідки своїх дій.		
8.	1	Прийняття рішень. Лідерство. Мотиви та наслідки рішень. Самостійність у прийнятті рішень. Право на участь. Етика участі. Моральні принципи діяльності спільнот. Етичне лідерство. Моральні якості лідера.		
Тема 3. Мистецтво жити в суспільстві (5 год.)				
9.	1	Світогляд. Сприйняття «іншості». Уявлення людини і	Навчально- пізнавальна, дослідницька, пошукова,	Базові знання: ідеал, світогляд, діяльність із створення цінності для інших осіб, ініціативність, ефективна співпраця, ознаки добродійності, інклюзія, стереотипи й упередження, підтримка осіб з

		<p>суспільства про світ. Багатоманіття світоглядів і базові цінності. Патріотизм, любов до України. Культурно-національні особливості людей, які живуть в Україні. Близькій, але інакший. Сприйняття «інакшості».</p>	<p>творча, проєктна, моделювання, інтерактивна, дискусійна</p>	<p>особливими потребами, прийняття відмінностей між людьми, толерантне ставлення до поглядів і переконань, інтересів та потреб інших осіб, спонсорство, меценатство, волонтерство, волонтерський рух в Україні.</p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ідентифікує причини та наслідки виникнення конфліктів у різних ситуаціях; ● розробляє стратегію подолання булінгу, визначає джерела допомоги жертвам булінгу, звертається по допомогу до інших осіб; ● використовує перевірену інформацію для прийняття рішення щодо вибору повсякденної поведінки на користь здоров'я, безпеки та добробуту; ● пояснює вибір власних альтернатив і рішень з огляду на вплив зовнішніх чинників; ● обґрунтовує наслідки вибору альтернативного рішення щодо моделей поведінки, спрямованих на збереження здоров'я, добробуту та безпеки; ● оцінює надійність різних джерел інформації (засоби масової інформації, реклама, соціальні мережі тощо); ● обґрунтовує обмеженість ресурсів (зокрема часу, здоров'я, фінансів); ● визначає відмінності між людьми як ціннісну ознаку індивідуальності; ● виявляє розуміння індивідуальних відмінностей інших осіб; ● вирізняє ознаки добродійності; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; ● виконує різні ролі в груповій роботі; ● пояснює значення волонтерства <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці і добробуту; ● виявляє чуйне ставлення до людей з особливими потребами протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції і неповаги щодо себе та інших осіб.
10.	1	<p>Людина – найвища цінність. Духовність і релігійність. Людяність. Гуманістична мораль: визнання людини найвищою цінністю. Пріоритет прав і свобод людини, рівність і справедливість. Віра і релігія в житті людини. Право на свободу віросповідання. Повага до релігійних почуттів віруючих. Поліконфесійність. Толерантність як умова співжиття української спільноти.</p>		
11.	1	<p>Інклюзія. Інклюзія як спосіб сприйняття людської різноманітності. Рівноцінність. Подолання бар'єрів та залучення кожного. Етика спілкування та допомога людям з інвалідністю.</p>		
12.	1	<p>Стереотипи й упередження. Роль стереотипів у житті</p>		

		суспільства. Види стереотипів. Міфи. Забобони та упередження. Моральні норми як інструмент подолання стереотипів та упереджень.		
13.	1	Благодійність і волонтерство. Доброта і благодійність. Меценатство. Благодійництво сьогодні: спонсорство. Волонтерство. Моральні аспекти волонтерського руху.		
Тема 4. Бути культурною людиною (4 год.)				
14.	1	Культура — міра людяності в людині. Людина і природа. Духовна та матеріальна культура. Культурність. Гармонія співіснування людини і природи як умова майбутнього життя. Ставлення до природи.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проєктна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: культура, розвиток особистості, критичне ставлення до інформації, добробут, сталий розвиток, ресурси, культура споживання, потреби людини та обмеженість ресурсів, екологічні проблеми, повага до живих істот, праця, хобі, сенс життя, саморозвиток. Уміння: <ul style="list-style-type: none"> ● виявляє ризики неналежного поводження із тваринами (домашні, бездомні, дикі); ● передбачає вплив на власне здоров'я, безпеку, добробут і здоров'я, безпеку, добробут інших осіб неналежного використання цифрових пристроїв; ● прогнозує ризики комунікації у віртуальному середовищі; ● використовує перевірену інформацію для прийняття рішення щодо вибору повсякденної поведінки на користь здоров'я, безпеки та добробуту; ● звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами; ● поводить себе безпечно під час спілкування, зокрема з тваринами; ● організовує власний освітній простір, раціонально розподіляє час; ● використовує допоміжні засоби для навчання, зокрема цифрові пристрої, без шкоди для здоров'я; ● визначає прагнення і потреби у сфері власного особистісного розвитку та навчання; ● самостійно створює та реалізовує короткострокові плани щодо досягнення успіху, зокрема в навчанні, спорті, побуті;
15.	1	Сталий розвиток. Праця в житті людини. Екологічні проблеми сучасності. Відповідальність за все живе на Землі. Роль праці в житті людини. Види праці. Домашня праця. Етика праці.		
16.	1	Дозвілля людини. Здоров'я людини. Розмаїття людських інтересів. Потреби у відпочинку і можливості їх		

		<p>задовольнити. Моє хобі. Організація вільного часу. Довкілля і здоров'я людини. Особиста гігієна. Фізична культура. Комп'ютерні гаджети, Інтернет і сучасний школяр. Небезпеки віртуального світу. Етика здорового способу життя.</p>	
17.	1	<p>Мистецтво самопізнання. Саморозвиток. Самопізнання. Пошук власної ідентичності. Сенс життя. Ідеал в житті людини. Самореалізація. Самооцінка. Планування майбутнього. Саморозвиток.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● аналізує взаємозв'язок між потребами людини та обмеженістю ресурсів; ● визначає потребу ощадливого використання ресурсів і повторної переробки вторинної сировини; ● обґрунтовує обмеженість ресурсів (зокрема часу, здоров'я, фінансів); ● розуміє перспективність своєї діяльності для успішного майбутнього; ● визначає цілі власної діяльності і стратегії їх досягнення; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; ● виконує різні ролі в груповій роботі <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● розпізнає приклади поведінки, дружньої до навколишнього середовища; ● виявляє зацікавлення до тривалої систематичної діяльності (хобі, спорт, мистецтво, навчання тощо) та наполегливість у досягненні мети; ● толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці і доброботу